

POSTANOWIENIE

Dnia 24 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania K. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 maja 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 22 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 376/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pozwanego w przedmiocie orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie, wyrokiem z dnia 22 listopada 2021 r., oddalił apelację K. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 lipca 2019 r. oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, [...] Oddział w Warszawie z dnia 6 sierpnia 2015 r., mocą której stwierdzono, że odwołująca się nie podlega jako pracownik u płatnika składek R. Sp. z o.o. w W. ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 czerwca 2014 r.

W dniu 30 maja 2014 r. R. Sp. z o.o. w W. (dalej Spółka) zawarła z odwołującą się umowę o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku brokera. Strony ustalił wysokość wynagrodzenia na kwotę 14.256 zł brutto i termin rozpoczęcia pracy (1 czerwca 2014 r.), wskazując jako miejsce wykonywania pracy W., z opcją pracy w domu w zależności do decyzji

pracownika. W tym czasie odwołująca się była pracownikiem E. S.A. w T. na stanowisku asystenta brokera. W dniu 18 lutego 2014 r. zdała egzamin przed Komisją Egzaminacyjną dla Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych w zakresie ubezpieczeń i w okresie od dnia 1 marca 2014 r. do dnia 27 lutego 2017 r. pracowała w E. S.A. w T. na stanowisku brokera, w pełnym wymiarze czasu pracy, którą wykonywała w oddziale tej Spółki w W..

Od dnia 1 września 2014 r. odwołująca się była niezdolna do pracy, a w dniu 24 listopada 2014 r. urodziła dziecko. W dniu 30 czerwca 2015 r. pracodawca złożył oświadczenie o rozwiązaniu z odwołującą się umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p., podając jako przyczynę wprowadzenie zarządu w błąd.

W ocenie Sądu Okręgowego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zarówno w postępowaniu sądowym jak i przed organem rentowym, nie dostarczył podstaw przemawiających za stwierdzeniem, że odwołująca się wykonywała pracę na rzecz Spółki.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, odwołująca się w rzeczywistości świadczyła pracę, ale u swojego pierwotnego pracodawcy (E. S.A. w T.) w pełnym wymiarze czasu pracy, zaś mimo formalnego zawarcia umowy o pracę ze Spółką nie świadczyła pracy na podstawie tej umowy i dlatego nie może podlegać z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym.

Skargę kasacyjną wywiodła w imieniu odwołującej się jej pełnomocnik, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazano na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej oddalenie, przy czym domagał się zasądzenia na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego także w razie odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania.

Powołanie się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wymaga od skarżącego zawarcia w uzasadnieniu wniosku wyводу prawnego wskazującego, w czym

wyraża się ta „oczywistość” i przedstawienia argumentów na poparcie tego twierdzenia. Zobowiązuje zatem skarżącego do przedstawienia wywodu prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przez siebie przesłanki przedsądu, ponieważ sposób motywowania przez nią oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadza się do polemiki z poczynionymi przez Sądy obu instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem w myśl 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżąca w istocie kwestionuje zatem dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

O tym, czy strony istotnie pozostawały w stosunku pracy i ów stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, wynikających z art. 22 § 1 k.p. Z orzecznictwa wynika, że nie można stwierdzić pozorności czynności prawnej - umowy o pracę - w sytuacji gdy praca jest faktycznie wykonywana (wyroki Sądu Najwyższego: z 18 maja 2006 r., II UK 164/05; z 2 lipca 2008 r., II UK 334/07; z 29 maja 2013 r., I UK 649/12; z 22 czerwca 2015 r., I UK 367/14). Nie wystarczy jednak jakakolwiek praca, gdyż znaczenie ma dopiero praca przewidziana dla stosunku pracy. Jeśli taka praca jest wykonywana to generalnie nie ma podstaw do stawiania zarzutu obejścia czy nadużycia prawa, czyli zawarcia zatrudnienia dla uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego wobec przewidywanej niezdolności do pracy w związku z ciążą. Pozorność umowy wynikająca z art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. zachodzi, gdy pomimo zawarcia umowy, praca nie

jest w ogóle świadczona, ewentualnie okoliczności faktyczne jej wykonywania nie wypełniają cech stosunku pracy. Nie stanowi to wówczas tytułu ubezpieczenia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 lutego 2021 r., III USKP 30/21, LEX nr 3123192). W sprawie Sąd drugiej instancji ustalił, że brak było dostatecznych podstaw do stwierdzenia, by stosunek pracy był w rzeczywistości przez odwołującą się realizowany. Z tego względu inne spojrzenie na wykładnię art. 22 § 1 k.p. nie wypełnia dyspozycji art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., w tym także aspekt ekonomiczny, jakie miał uzasadniać zatrudnienie odwołującej się. Brak zakazu równoległego zatrudnienia nie jest autonomiczną przesłanką dezawuuującą werdykt Sądu drugiej instancji, skoro – na przykład w odniesieniu do pracy osoby w ciąży istnieją stosowne ograniczenia do pracy przed ekranem komputera, zwłaszcza w gdy mamy do czynienia z pracą na dwóch etatach. Dalsze wkroczenie o dyskusję odnośnie do zeznań prezesa zarządu – co już wspomniano – pozostaje poza zakresem postępowania kasacyjnego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy oddalił wniosek pozwanego o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, bowiem co do zasady odpowiedź na skargę kasacyjną wskazywała tylko (w petitum i uzasadnieniu) przesłanki przemawiające za jej oddaleniem. Do tego etapu postępowania nie doszło, podobnie jak do wyjaśnienia przyczyn, dla których skarga kasacyjna nie powinna być przyjęta do rozpoznania. Stąd *per saldo* nie można mówić o kosztach celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ł.n]

